

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 157/25

Luksemburgā, 2025. gada 18. decembrī

Tiesas spriedums lietā C-448/23 | Komisija/Polija (Tiesas judikatūras *ultra vires* pārbaude – Savienības tiesību pārkāpums)

Tiesiskums: Polijas Konstitucionālā tiesa, neievērojot Tiesas judikatūru, ir pārkāpusi vairākus Savienības tiesību pamatprincipus

Tiesa arī konstatē, ka Polijas Konstitucionālā tiesa nav uzskatāma par neatkarīgu un objektīvu tiesu, jo, ieceļot amatā trīs tās tiesnešus un priekšsēdētāju, ir pieļautas būtiskas nelikumības

Dīvos spriedumos Polijas Konstitucionālā tiesa nosprieda, ka noteiktas Līgumu normas – kā tās interpretējusi Tiesa – ir pretrunā valsts konstitūcijai, un Tiesas judikatūru par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ¹ *expressis verbis* kvalificēja kā tādu, ar ko ir pārsniegtas Tiesai piešķirtās pilnvaras (*ultra vires*). Eiropas Komisija, uzskatīdama, ka ar šiem spriedumiem ir pārkāpti vairāki Savienības tiesību pamatprincipi, arī pārkāpuma princips, pret Poliju Tiesā cēla prasību sakarā ar pienākumu neizpildi. Tiesa apmierina šo prasību un nospriež, ka Polija nav izpildījusi savus pienākumus, jo Polijas Konstitucionālā tiesa ir pārkāpusi efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu un nav ievērojusi Savienības tiesību pārkāpumu, autonomiju, efektivitāti un vienveidīgu piemērošanu, kā arī Tiesas nolēmumu saistošo spēku. Tiesa apmierina arī Komisijas prasību daļā, kurā apgalvots, ka, ieceļot amatā trīs Polijas Konstitucionālās tiesas tiesnešus un priekšsēdētāju, ir pieļautas būtiskas nelikumības, kas rada šaubas par Konstitucionālās tiesas kā neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas statusu Savienības tiesību izpratnē.

2021. gada 14. jūlijā un 7. oktobrī Polijas Konstitucionālā tiesa noteiktas Līgumu normas – kā tās interpretējusi Tiesa – atzina par nesaderīgām ar valsts konstitūciju. Šie spriedumi tika pasludināti saistībā ar Tiesas judikatūru par Polijas tiesu varas neatkarību.

Abos šajos spriedumos būtībā noliegta pilnvaras – kuras Tiesa atzinusi dalībvalstu tiesām – pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūru, tostarp Polijas Tieslietu padomes (turpmāk tekstā – “Tieslietu padome”) rezolūciju, tiesiskumu un lemt par šo procedūru trūkumiem ². Turklāt tajos noraidīti pagaidu pasākumi, kurus Tiesa noteikusi attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci un tiesvedību šajās tiesās ³.

Eiropas Komisija, uzskatīdama, ka Polijas Konstitucionālās tiesas spriedumi aizskar tiesību efektīvas aizsardzības tiesā, Savienības tiesību autonomijas, pārkāpuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principu, kā arī Tiesas nolēmumu saistoša spēka principu ⁴, pret Poliju Tiesā cēla prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.

Prasības pieteikumā Komisija kritizē arī nelikumības, kas pieļautas triju Polijas Konstitucionālās tiesas tiesnešu ⁵ un priekšsēdētājas iecelšanā ⁶. Tā apgalvo, ka šī tiesa nav uzskatāma par neatkarīgu un objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu.

Spriedumā **Tiesa pilnībā apmierina Komisijas prasību un konstatē, ka Polijas nav izpildījusi savus pienākumus.**

Tiesa norāda, ka Polijas Konstitucionālās tiesas 2021. gada 7. oktobra spriedums pārkāpj efektīvas tiesību

aizsardzības tiesā principu, jo pretēji Tiesas judikatūrai ar to ir noraidīta dalībvalstu tiesu kompetence pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūru – tostarp Tieslietu padomes rezolūciju, ar kurām izvirzīti kandidāti iecelšanai amatā, – tiesiskumu un lemt par šo procedūru trūkumiem. Arī 2021. gada 14. jūlija spriedumā Polijas Konstitucionālā tiesa ir pārkāpusi šo principu, jo tā atteicās atzīt saistošo spēku, kas piemīt Tiesas noteiktajiem pagaidu pasākumiem, kuri attiecas uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci un tajās notiekošajām tiesvedībām.

Ar strīdīgajiem spriedumiem tiek apšaubītas arī Savienības tiesību sistēmas pamatiezīmes, jo tajos ir noraidīts Savienības tiesību pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas princips, kā arī Tiesas judikatūras saistošā spēka princips, tādējādi liedzot Polijas valsts iestādēm piemērot Savienības primāro tiesību normas.

Tiesa atgādina, ka **Polija nevar atsaukties uz savu konstitucionālo identitāti**, lai izvairītos no LES 2. pantā nostiprināto kopējo vērtību – proti, tiesiskuma, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā un tiesu varas neatkarības – respektēšanas. Šīs vērtības ir pašā Savienības identitātes pamatā, un Polija Savienībai ir brīvprātīgi pievienojusies.

Pēc pievienošanās šīs vērtības konkretizējas ar juridiski saistošiem pienākumiem, no kuriem dalībvalstis nevar atbrīvoties.

Turklāt **dalībvalstu tiesas nedrīkst vienpusēji noteikt Savienībai piešķirto kompetenču tvērumu un robežas**. Šie jautājumi ir nesaraujami saistīti ar Savienības tiesību interpretāciju, un ar Līgumiem izveidotajā Savienības tiesību sistēmā tie ir vienīgi Savienības tiesu kompetencē. It īpaši Savienības tiesību sistēmas efektivitāte un autonomija nepieļauj, ka Tiesas spriedumi, ar kuriem tā īsteno savu kompetenci galīgi un saistoši interpretēt Savienības tiesības un kontrolēt Savienības tiesību aktu tiesiskumu, tiek ārēji pārbaudīti. Eventuālas dalībvalstu tiesu šaubas par Savienības kompetenču tvērumu vai Savienības tiesību akta spēkā esību tāpēc, ka tas ir ārpus Savienības kompetenču sfēras vai tajā nav ievērots Savienības pienākums respektēt dalībvalstu nacionālo identitāti⁷, var tikt paustas vienīgi prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, veicot dialogu ar Tiesu. Tas pats attiecas uz šaubām par Tiesas veikto Savienības tiesību interpretāciju.

Visbeidzot Tiesa secina, ka, 2015. gada decembrī ieceļot amatā trīs Polijas Konstitucionālās tiesas tiesnešus un 2016. gada decembrī ieceļot amatā tās priekšsēdētāju, ir pārkāpti Polijā spēkā esošo iecelšanas procedūru pamatnoteikumi. Šā iemesla dēļ Polijas Konstitucionālā tiesa neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām Savienības tiesību izpratnē.

PIEZĪME. Pret dalībvalsti, kas nav izpildījusi no Savienības tiesībām izrietošos pienākumus, Komisija vai jebkura cita dalībvalsts var celt prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi. Ja Tiesa konstatē valsts pienākumu neizpildi, attiecīgajai dalībvalstij spriedums ir jāizpilda pēc iespējas drīzāk.

Ja Komisija uzskata, ka dalībvalsts nepilda spriedumu, Komisija var celt jaunu prasību, lūdzot piemērot naudas sodus. Tomēr, ja Komisijai netiek paziņoti direktīvas transponēšanas pasākumi, Tiesa saskaņā ar Komisijas ieteikumu var piemērot sodus jau pirmajā spriedumā.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Sprieduma pilnteksts un rezumējums \(ja tāds ir\)](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē sprieduma pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: *Stefaan van der Jeught* ☎ (+352) 4303 2170.

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciet ar mums!

¹ Nostiprinātas LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā.

² Tiesas spriedumi, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), [C-824/18](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 31/21](#)), un 2021. gada 6. oktobris, W. Ž. (Augstākās tiesa Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana); [C-487/19](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 173/21](#)).

³ Ar Tiesas 2020. gada 8. aprīļa rīkojumu Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem), [C-791/19 R](#) (skat. paziņojumu presei [Nr. 47/20](#)) Polijai tika uzdots apturēt to tiesību normu piemērošanu, ar kuru Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātai piešķirta kompetence lemt par tiesnešu disciplinārlietām. Šā pasākuma mērķis bija nodrošināt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ņemot vērā šaubas par Disciplinārlietu palātas neatkarību un objektivitāti.

⁴ Skat. Komisijas [paziņojumu presei](#).

⁵ 2015. gada decembrī parlamenta astotais sasaukums ievēlēja trīs personas, lai tās aizstātu tiesnešus, kuru amata pilnvaru termiņš bija beidzies, kaut arī parlamenta septītais sasaukums 2015. gada oktobrī šajos pašos amatos jau bija ievēlējis trīs citus tiesnešus. 2015. gada 3. un 9. decembrī Polijas Konstitucionālā tiesa nosprieda, ka astotā sasaukuma veiktā trīs tiesnešu ievēlēšana bijusi pretrunā konstitūcijai. Tomēr trīs 2015. gada decembrī ievēlētās personas deva zvērestu Polijas prezidentam un tām tika atļauts spriest tiesu, savukārt 2015. gada oktobrī ievēlētie tiesneši nevarēja ieņemt savus amatus.

⁶ Plēnums kandidātu izvirzīšanai uz šo amatu tika sasaukts tajā pašā dienā, kurā tam bija jānorisinās, bet tajā nepiedalījās visi Konstitucionālās tiesas tiesneši (viens bija prombūtnē). No četrpadsmit klātesošajiem tiesnešiem astoņi atteicās piedalīties balsojumā un lūdza to atlikt, lai arī piecpadsmitajam tiesnesim būtu iespējams tajā piedalīties. Kandidāte uz priekšsēdētājas amatu, kuru pēc tam amatā iecēla Polijas prezidents, tika ievēlēta ar piecām balsīm, tajā skaitā to triju tiesnešu balsīm, kuru iecelšana jau bija apstrīdēta. Taču bija nospriests, ka tādu kandidātu izvirzīšana, kurus neatbalsta tiesnešu vairākums, ir pretrunā Polijas konstitūcijai.

⁷ Saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu.